

“Les promeses de Tsipras són irrelevantes. Grècia depèn de la troica”

Federico Steinberg és expert en economia i comerç internacional del Real Instituto Elcano, a més de professor de la Universitat Autònoma de Madrid. “El disseny de l'estat del benestar al sud d'Europa no és adequat”, diu.

Syriza ha guanyat les eleccions i ni s'ha acabat el món ni els mercats han entrat en pànic. S'havia exagerat amb tot plegat?

—La situació és complicada perquè aquesta és la primera volta que un partit eurocrític —i no euròfob, que són dues coses completament diferents— arriba al poder i planteja obertament que s'ha de renegociar el rescat. Amb aquest panorama és raonable que es produeixi certa inestabilitat en els mercats —com està passant avui que Tsipras ha anunciat que atura la privatització d'infraestructures— i que puja la prima de risc. De moment, però, no es detecta contagi cap a la resta d'economies, la qual cosa és bona.

L'escenari més probable i més raonable implica que hi haja una negociació entre el Govern grec i la troica, però en cap cas no hi haurà una quitança del deute.

—Syriza va començar demanant una quita del deute i ara ja està a favor d'una solució negociada. En quins termes es podria renegociar el pagament del deute?

—S'ha d'entendre el context i els equilibris polítics. En aquest sentit, no es pot perdre de vista que Tsipras té un marge de maniobra molt estret perquè els grecs, majoritàriament, són partidaris de romandre dins de l'euro. Si no fóra així, en les negociacions Tsipras podria jugar amb la carta de l'amenaça de l'eixida de l'euro, un escenari que no és desitjat per la Unió Europea.

Per contra, Tsipras pot jugar la carta de prometre fer allò que no ha fet cap Govern, això és: fer les reformes estructurals pendents en àmbits com la competitivitat, la burocratització, la corrupció... Fins ara aquestes reformes no s'han emprès perquè els partits que governaven estaven capturats pels poder fàctics. Syriza, en canvi, té les mans lliures.

I com que aquests són canvis que Europa fa temps que desitja, Brussel·les podria concedir-li a canvi una suavitat en els terminis de pagament, reducció dels interessos o fins i tot una moratòria. L'any 2012, l'Eurogrup va prometre a Grècia que suavitzaria les condicions del rescat quan el país assolira el superàvit primari (això és, uns ingressos públics més grans que les despeses sense comptar amb el pagament d'interessos del deute). Com que Grècia ja ho ha aconseguit, es podria utilitzar aquest argument per donar-li un poc d'oxigen en matèria fiscal. Aquest és el marge que hi ha, però res més que això, perquè els creditors no volen ni sentir a parlar d'una quitança, ja que això suposaria reconèixer pèrdues.

—Però per què una quitança no és una opció? L'any 1953, 25 països creditors van firmar un acord que contemplava una quitança del 62% del deute contret per Alemanya, un element que va ser clau perquè es tornara a convertir en una potència política i econòmica.

—Pregunte-li vostè a un alemany què li sembla a ell això de la quitança. Amb la relació de forces actual, una quitança no és possible perquè obriria la caixa dels trons. Perquè si se li perdona una part del deute a Grècia, per què no a Irlanda, a Portugal o a Espanya? A més, a Brussel·les no en volen sentir ni parlar perquè les eleccions a Espanya estan molt a la vora.

En tot cas, són volums que els partits del nord d'Europa no estan disposats a assumir. Amb tot i amb això, i una volta assumit que la quitança no és una opció, seria bo que Europa seguera a debatre a propòsit de què fer amb els volums de deute que han assumit alguns països i que ara suposen un llast per al seu creixement.

—Al marge de la qüestió del deute, considera realista el pla econòmic del Govern de Tsipras?

—No m'atreveixo a valorar-lo en detall perquè no l'he llegit en profunditat. Però hi ha aspectes com el de la reforma fiscal que són necessaris perquè el sistema que tenen ara no és just. En tot cas, allò que haja promès Tsipras és irrellevant perquè Grècia és a les mans de la troica i si la troica li nega el següent tram d'ajudes, l'endemà el Govern grec no podrà pagar les pensions. Syriza té molt poc de marge de maniobra i en tot cas tot dependrà de l'habilitat de Tsipras de presentar-li a Brussel·les un pla de reformes creïble.

—Què significa per al discurs hegemònic existent a Europa l'arribada al poder de Tsipras?

—Posa en evidència que quan sobre una societat s'imposa un xoc asimètric com aquest, la gent reacciona. Com es manifestaria aquesta reacció depenia de la durada de la crisi. Alemanya pensava que la crisi seria més curta i no hi hauria conseqüències d'aquest tipus. Però com que la crisi s'ha allargat i la gent no veu la llum al final del túnel, hi ha aquest tipus de reaccions. Estic

convençut que si hi hagués hagut dos anys de creixement, els grecs haurien tornat a votar Samaras.

Personalment considere que l'estratègia alemanya de resposta a la crisi ha estat un error.

—**Així doncs, no hi ha cap possibilitat que la victòria de Syriza fique en dubte l'hegemonia del discurs germànic?**

—No, en absolut. Perquè això arribara a succeir caldria que passaren moltes més coses, com ara que en quatre països més, inclosos Espanya i Itàlia, sorgiren moviments similars. I això no ho veig tan fàcil.

—**La victòria de Syriza és vista amb simpatia per les classes treballadores de molts països europeus, sobretot al sud d'Europa, que són les principals perjudicades per les polítiques d'austeritat...**

—Sí, però alhora no es pot perdre de vista que la victòria de Syriza també s'ha vist amb molta preocupació per part de les classes treballadores del nord d'Europa. No s'ha de descartar que, si es fan concessions a Tsipras, els electors de classe mitjana optaran per l'extrema dreta.

—**En tot cas, aquesta victòria pot interpretar-se com un toc d'atenció contra unes polítiques que incrementen la desigualtat a Europa i contra el neoliberalisme d'una manera més general?**

—El cas grec és molt particular perquè té uns problemes econòmics que són brutals i que són molt difícils de resoldre, ja estiga al capdavant Syriza o Nova Democràcia. Té una estructura productiva molt deficient, no té multinacionals, té un sistema administratiu molt deficient. El risc que no es pugui canviar res d'això és alt, la qual cosa generaria molta frustració a la gent.

—**Segons els informes d'Eurostat, la Comissió Europea i l'OCDE, Europa era més desigual el 2007 que el 1970. És la desigualtat en les societats europees una bomba de rellotgeria?**

—Al marge de la crisi i l'atur, a Europa la desigualtat és el gran tema. És una qüestió extremadament complexa on intervenen dos tipus de factors. D'una banda hi ha les polítiques fiscals dels últims 20 anys, que redistribuei-



“Al marge de la crisi i l'atur, a Europa la desigualtat és el gran tema de debat”, diu Federico Steinberg, qui considera que “cal repensar la distribució de la despesa” de l'estat del benestar.

xen menys i pitjor que abans. I d'una altra banda, hi ha fenòmens menys controlables com el canvi tecnològic (que suposa substituir la mà d'obra per robots), la globalització (que suposa substituir treballadors d'ací per treballadors de fora) o l'envelliment de la població (que provoca que una part important de l'estat del benestar s'enfoque als pensionistes).

Alhora no s'ha de perdre de vista que l'estat del benestar dels països del sud d'Europa no està dissenyat adequadament. L'estat de benestar a Espanya està dissenyat de manera

que qui paga són les classes mitjanes i qui se'n beneficia són les classes mitjanes i els pensionistes. Però no està dissenyat perquè també beneficie les classes més pobres i, en particular, els xiquets.

—**Quins canvis s'haurien d'aplicar al sistema de benestar, doncs?**

—Segurament caldria repensar la distribució de la despesa. Només s'ha de mirar que en altres països amb crisis com la nostra els índexs de pobresa infantil no són tan alts perquè la despesa en benestar dels xiquets, que són el futur, és més alta.